

## **Keuzewerkgroep 'Grensoverschrijdend onderwijs' (16 april - 19 april 2008)**

Aan dit programma namen opleiders en docenten in opleiding deel, die worden opgeleid voor de vakken geschiedenis, Duits, maatschappijleer en CKV/kunstgeschiedenis. De studenten waren afgevaardigd door het Interfacultair Instituut voor Lerarenopleiding, Onderwijsontwikkeling en Studietoelagen aan de Universiteit Utrecht (IVLOS), het Universitair Onderwijscentrum Groningen (UOCG) van de Rijksuniversiteit Groningen en het Instituut voor Leraar en School aan de Radboud Universiteit Nijmegen (ILS). Tevens nam één docente van het ROC KWIC in Den Bosch mee ter voorbereiding op een speciaal project rond museumdidactiek in het basisonderwijs.

### **Programmaverloop**

Dit programma voor docenten in opleiding van de eerstegraads opleidingen van Nederlandse ULO's ging van start op woensdagmiddag 16 april. Na een welkomstwoord van de organisatie en museumpedagoge Simone Mergen en een korte kennismaking, voerde de groep de verkenning door het museum uit. Vervolgens werd de groep rondgeleid door gids Johannes Arens. De uitstekende tour viel in goed aarde. Daarna volgde een nagesprek met Simone en Johannes.

Na het inchecken in het Hotel Am Römerhof, werd de avond afgesloten met een etentje bij het stamrestaurant Em Hüttche, zeer centraal gelegen en op loopafstand van het hotel.

De volgende ochtend stond een bezoek aan het Werner-Heisenberg-Gymnasium (<http://whg.schulen-lev.de/>) in Leverkusen gepland. Na een vroeg ontbijt ondernam de groep een lange reis om daarna allerhartelijkst te worden ontvangen door docent Frans en Geschiedenis Eduard Schön. Een leraar die zich voor 'internationalisering' met hart en ziel inzet. Waren vorig jaar de andere docenten vriendelijk maar wat afstandelijk geweest, dit jaar waren er veel enthousiaste reacties en heerste er een grote teleurstelling dat de Nederlanders na twee lessen en een pauze alweer naar het museum terug gingen. Voor de dio's was er op vrijdagmiddag nog wel veel meer tijd om dieper in te gaan op het thema onderwijs in Noord-Rijn Westfalen tijdens een uitwisseling met Duitse dio's. Het schoolbezoek was hoe dan ook zeer de moeite waard.

Aangekomen in het HdG stond Arja van Veldhuizen (Hoofd Educatie & Publieksbereik bij Stichting Landschap Erfgoed Utrecht) in de startblokken om de groep alle *ins & outs* over museumeducatie en didactiek in het museum te vertellen. Voorbereiding, samenwerking, leermodellen en -omgeving, opdrachten en allerhande tips passeerden de revue. De dio's gingen ook zelf uitgebreid aan de slag om opdrachten te bestuderen en te evalueren op didactische waarde. Tevens werkten zij zelf een opdrachtidee uit voor hun leerlingen.

Vrijdagochtend konden deelnemers naar het Rheinisches Landesmuseum of het Kunstmuseum Bonn of wederom de tentoonstelling van het HdG bekijken. De lunch was op eigen gelegenheid met een uitgebreid pakket van het hotel.

In de middag was er tijd om na te praten over het schoolbezoek. Daarna wisselde de groep nog van gedachten met Helena von Wersebe (hoofd Bezoekersdienst). Zij kon vervolgens met de organisatie én de Nederlanders de Duitse gasten verwelkomen. Eduard Schön, die ook leraaropleider is aan het Studienseminar für Lehrämter an Schulen in Leverkusen had een aantal lio's meegenomen. In grote kring werd het onderwijssysteem en de lerarenopleiding kort aan elkaar voorgesteld. Daarna werd in kleine groepjes verder gesproken, uitgewisseld en gediscussieerd. Om de groepjes verder tot elkaar te laten komen gingen de dio's samen de vaste tentoonstelling in. Daar gingen zij op zoek naar objecten die voor leerlingen uit Nederland én/of Duitsland interessant kunnen zijn. Tevens bedachten zij samen opdrachten die voor Nederlandse én/of Duitse leerlingen interessant zouden kunnen zijn. Deze uitkomsten werden later plenair gepresenteerd.

De uitwisseling werd tot slot voortgezet in het Italiaanse restaurant Enté, waar de Duitse dio's en Eduard Schön op een avondeten werden getrakteerd. Een geslaagde avond was het resultaat.

Op zaterdagochtend moesten de dio's zich nog een maal opladen: de bijdrage van historicus Willem Melching (UvA) stond op het programma. Melchings "*Bonn ist nicht Weimar. Berlin ist nicht Bonn*" viel bij de groep in goede aarde. Na het betoog werd vervolgens nog actief aan de opdracht in het museum gewerkt, waarbij de dio's op zoek gingen naar de verschillen tussen de stand van de wetenschap en dat wat men (al) in het museum kan/wil laten zien.

Na een laatste ronde met ervaringen en vragen werd kort stilgestaan bij de doelstellingen en programma's van het Europees Platform voor het Nederlandse Onderwijs en het Duitsland Instituut Amsterdam, alsmede bij de websites [www.austausch.nl](http://www.austausch.nl), [www.europeesplatform.nl](http://www.europeesplatform.nl) en [www.duitslandweb.nl](http://www.duitslandweb.nl).

#### Een greep uit de reacties en ervaringen van de deelnemers

De toekomstige docenten waren zeer gemotiveerd om het programma in Bonn te volgen. Zij hadden met name interesse voor de museumdidactiek (in het HdG) en voor de Duitse cultuur en geschiedenis. Ook waren zij nieuwsgierig naar de dagelijkse praktijk op Duitse scholen.

Op één deelnemer na, zouden allen een bezoek met leerlingen aan het museum in de toekomst overwegen: Het museum geeft bijvoorbeeld de mogelijkheid om met 'Landeskunde' aan de slag te gaan. Het museum is modern en levendig, dat spreekt de leerlingen aan.

Wel moet hier een goede begeleiding bij zijn en een goede voorbereiding plaats hebben. Zowel praktisch als thematisch is een goede inbedding op school en in de les nodig.

De deelnemers kijken zeer tevreden terug op het programma en geven gemiddeld een 8,3 als cijfer. ("Heel interessant, informatief en goed georganiseerd.")

De beste onderdelen vonden zij de workshop van Arja van Veldhuizen en de lezing van Willem Melching. Ook de ontmoeting met de Duitse dio's en docenten én de rondleiding door Johannes Arens gooiden hoge ogen. Minder blij waren enkele deelnemers met het vele evalueren en de hoeveelheid opdrachten in het museum. Ook wensten een paar dio's wat meer tijd voor rust (en zo reflectie). En een bezoek aan Bonn zelf zou ook interessant zijn. Het schoolbezoek en de uitwisseling met de Duitse collega's zouden tot slot nóg beter uitgewerkt kunnen worden met meer structuur en diepgang.

**Augustus 2008, Onderwijsafdeling, Duitsland Instituut Amsterdam.**

**Dit programma werd mede mogelijk gemaakt door ondersteuning van het CILO (onderdeel van het EP).**